

Asia: VN/2801/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Laki jätelain muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

15 §. Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuus

Suomen Romukauppiain Liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto käsitteillä olevaan asiakokonaisuuteen.

On tärkeää, että saamme kierrätettyä kaiken sen materiaalin, jossa kierrätyspotentiaalia on. On kuitenkin hyvä muistaa, että teknologian kehittyminen on nopeaa ja sille on annettava myös tilaa. Erilliskeräys on tarpeen niissä tapauksissa, kun jakeita ei pystytä erottelemaan jälkikäteen eri teknologioin ja jakeille olisi kysyntää. Jätteen keräyksen hintojennousun estämiseksi olisikin lainsäädännössä huomioitava, että erilliskeräysvelvoitetta ei ole välttämättä tarvittaisi, jos sama lopputulos pystytään saavuttamaan jälkikäsitteilyllä.

15 c §. Kielto kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvaa jätettä energijätteenä

Kuten edellisessä kohdassa nostimme esiin, jätteelle tulisi olla olemassa myös jatkojalostusketju (kysyntä), että erilliskeräys olisi järkevää toteuttaa. Mikäli kierrätysraaka-aineille ei ole olemassa muuta reittiä kuin hyödyntäminen nykyisen energijätteen tavoin, ei tätä lainsäädäntö yksin tuo. Jälkimarkkinan puuttuminen pahimmillaan aikauheuttaa sen, että kovin kustannuksin ensin suoritamme erilliskeräystä, ja esimerkiksi polttoon tuodaan raaka-ainetta ulkomailta, kotimaisten lähteiden kertyessä varastoihin odottamaan mahdollisia tulevaisuuden tarpeita. Näin muodostaisimme lainsäädännöllä Suomeen niin ympäristö- kuin turvallisuusriskin. Mikäli jätejakeelle on aitoa kysyntää, tulee ketju käydä perusteellisesti läpi onko raaka-aineen saatavuuden varmistamiseksi olennaista erilliskeräys, vaiko teknologian avulla toteutettu jälkikäsitteily.

21 a §. Kiinteistön haltijan tiedonjakovelvollisuus

-

21 b §. Jätehuoltopalveluiden laatuvaatimukset ja palveluita tarjoavan neuvontavelvollisuus

-

22 §. Valtion viranomaiset

-

57 §. Tuotteen jakelijan tiedottamisvelvollisuus

Tavoite on kannatettava, vaikkakin uudelleenkäytön ja korjauksen esteet löytyvät monin osin jätelain nykyisestä tulkinnasta tuottajavastuun osalta. On huomioitava, että meille tulisi Suomeen varmasti merkittävä määrä uudelleenkäytön varmistajia (korjaajia) sekä vahva second hand-markkina, mikäli tuottajavastuu ei olisi täällä niin vahvassa asemassa. Onkin huomioitava, että mikäli kokonaisuuteen ei pääse syntymään markkinaehtoista toimintaa, ei velvoite pelkästään tiedottamisesta johda haluttuun lopputulokseen. Kokonaisuudessaan on kannatettavaa, että eri väylien avulla pyritään lisäämään kuluttajien tietämystä kiertotalouden kysymyksistä.

93 §. Jäteneuvonta ja -tiedotus

-

100 §. Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin

-

121 §. Velvollisuus laatia siirtoasiakirja

POP-jätteiden osalta on nostettava esiin, että jätteidenkäsittelijät tarvitsevat nykyistä paremmat lähtötiedot tuottajilta eri materiaalien koostumuksista. Vastuun ollessa lähettäjän meidän tulisikin huomioida, että jätteiden käsittelijöillä ei ole tällä hetkellä käytännössä minkäänlaisia mahdollisuuksia tunnistaa muoveissa olevia yhdisteitä (esimerkkinä romuajoneuvo). Siirtoasiakirjat tulee laatia asianmukaisesti, mutta uutta lainsäädäntöä säädettäessä tulisi ottaa huomioon myös käytännössä esiintyvät haasteet (esimerkiksi POP-yhdisteiden osalta meillä ei ole Suomessa teknisiä ratkaisuja tunnistamiseen suuressa mittakaavassa).

122 §. Tiedonsaantioikeus

-

124 §. Tarkastukset ja valvontasuunnitelmat

On ensiarvoisen tärkeää, että valvontaan ja tarkastuksiin panostetaan sillä vain näin voidaan varmistaa, että toimialalla pätevät samat säännöt. Olisi kuitenkin hyvä huomioida, että valvontaa ja tarkastuksia tulisi kohdistaa ennen kaikkea niihin toimijoihin, joiden nähdään harjoittavan toimintaa jätteiden kanssa, mutta heillä ei ole siihen tarvittavia lupia. Malli, jossa kiristykset ja velvoitteet kohdistetaan aina vain niihin toimijoihin, jotka pyrkivät jo toteuttamaan toimintaansa lakien ja asetusten mukaisesti, vahvistetaan harmaiden markkinoiden toimintaa. Sääntelyn voimakas lisääntyminen ja ennen kaikkea se, että niiden kokonaisuuksien valvonnoista, joiden ohi teknologinen kehitys on jo ajanut, ei pystytä luopumaan, haastaa luvitettuja toimijoita suhteessa harmaisiin markkinoihin. Paras keino varmistaa asianmukaiset ja ympäristön kannalta kestävä keino jätehuollossa olisikin valvonnan kohdistaminen niihin kokonaisuuksiin, jossa riskejä aidosti voi ilmentyä ja samalla keventää sitä toisesta päästä. Valvontaresurssien pienentyessä onkin olemassa riski, että valvonta kohdistuu vääriin kohteisiin. Onko näin ollen mielestämme tulisikin vakavasti

pohtia, että onko nyt oikea aika asettaa valvoville viranomaisille lisätehtäviä niiden jakeiden osalta, joissa on jo olemassa toimivat käsittelyketjut ja kysyntää raaka-aineelle. Kohdassa esitetyt suunnitelmat löytyvät jo useimmilta toiminnanharjoittajilta, joita valvotaan normaalien ympäristötarkastusten yhteydessä.

Voimaantulosäännös

-

Laki harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

6 §. Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

-

Muuta huomioitavaa

Mahdolliset muut huomiot hallituksen esitysluonnokseen

Kokonaisuudessa on paljon hyvää mutta tulisi huomioida, että pelkällä lainsäädännön kiristomisellä ja tiedoitusvelvollisuuksien lisäämiselle ei pystytä luomaan toimivia käsittelyketjuja. Yrityksiä, uusia teknologisia ratkaisuja ja kilpailun kautta syntyvää tehokkuutta saadaan aikaiseksi silloin, kun toiminnalle annetaan tilaa. Tämän vuoksi näemme, että toimivien jaekiertojen ja uudelleenkäytön mahdollistamiseksi meidän tulisi tarkastella nykyistä jätelakia kokonaisuutena ja etsiä sieltä ne toiminnan esteet, joiden vuoksi emme välttämättä nykyisissä tavoitteissamme jätehuollon osalta onnistu. Tällainen on esimerkiksi nykyisen jätelain pykälä 47§, joka alistaa käytöstä poistettavan materiaalin tuottajien hallintaan, jolloin meille syntyy merkittävä eturistiriita ennen kuin kiertotaloutta on päässyt edes syntymään.

Kallio-Kokko Hanna
Suomen Romukauppiain Liitto ry